

Båtvård under verksamhetsårets olika faser

Båtvård är ett vitt begrepp då båtarna vårdas året om, men på olika sätt under olika delar av året. Vi kan för enkelhetens skull dela in det i olika faser, som får representeras av de fyra årstiderna. Verksamhetsåret börjar ju mitt i sommaren, så låt oss hoppa in där...

Sommaren är den fas då båtarna ligger i sjön, normalt sett från maj till oktober. Då är det viktigt att båtarna hållas i skick så att de kan användas så mycket som möjligt. Saker som inte fungerar, är trasiga eller saknas rapporteras till båtkommittén och om man upptäcker något som man själv kan åtgärda så gör man det och speciellt om man själv varit vållande.

Något som alla klarar av är att efter regn hjälpa till med att länsa båtarna. Det blir lätt bortglömt under sommaren då båtarna inte används varje vecka. Varken Torekov eller Avanti är självlänsande och även mindre regnväder sätter sina spår. Rorkult och annan utrustning som ligger i båtarna under säsongen mår inte bra av att ligga i vatten. Öskar finns i samtliga båtar.

Hösten är den fas då båtarna torrsätts. Både båtar och utrustning tas om hand så att de inte far illa under den kommande vintern. En enkel checklista finns nedan.

Vintern är den fas då utrustningen går igenom och förbereds inför nästa säsong. Om det är dags att förnya segelgarderober så är det hög tid att lägga beställningen redan under hösten. Större jobb med båtarna planeras under vintern, men då plastning och målning inte kan göras när det är kallt görs det istället antingen i samband med vårustningen eller rent av under sommaren.

Typiska vinteraktiviteter:

- Gå igenom allt tågvirke, tvätta det och göra om dåliga taglingar och köpa nytt om det är alltför dåligt eller behöver kompletteras.
- Trädetaljer som rorkult och paddlar lackas vid behov.
- Batterier underhållsladdas.

Våren är den fas då båtarna ska rustas och sjösätts.

Rustningen består till stor del i att polera fribord och måla botten. Det görs vanligtvis av en scoutavdelning under de ordinarie avdelningsträffarna i april månad. En beskrivning av de olika momenten finns nedan.

Sjösättningen är vanligtvis en kårgemensam aktivitet under en helg runt 1:a maj.

En enkel checklista finns nedan.

Checklista för höstens torrsättning

	Aktivitet	Materiel	Ansvarig
1.	Kolla lufttrycket i vagnarna	Kompressor	
2.	Koppla ifrån batteriet		
3.	Fäst sladdarna vid masten	El-tejp	
4.	Masta av		
5.	Plocka bort, märk upp och rulla ihop vant och stag	Märk-tejp, El-tejp	
6.	Lägg masten väl skyddad i mastskjulet		
7.	Plocka ur båten och kasta skräp		
8.	Tvätta ur båten invändigt	Rengöringsmedel, Rotborste, Svamp, Högtryckstvätt, Vattenslang	
9.	Lyft upp båten på vagnen	Nyckel till kranen	
10.	Flytta båten	Bil med dragkrok	
11.	Tvätta av båten utvändigt	Rotborste, Högtryckstvätt, Vattenslang, El-kabel	
12.	Palla upp båten	Pallbockar, Domkraft	
13.	Ta av rodret		
14.	Ta ur dyvikan	Stor skruvmejsel, Förvaringsburk	
15.	Ta av motorn	Nyckel till låset	
16.	Täck båten	Täckställning, Presenning, Snöre	
17.	Kör bort allt som ska till lokalen	Bil	
18.	Byt olja i motorn	Stor skruvmejsel, Spilloljeburk, Växelhjulolja	
19.	Börja vårrusta ;-)		

Beskrivning av vårrustningens olika moment

	Aktivitet	Materiel	Ansvarig
1.	Inventera, komplettera och ställ fram nödvändig materiel i sjöboden, så att vårrustning kan genomföras av avdelningarna. I valet av polermedel är det inte självklart att det måste vara ett båtvax. Ett bilvax fungerar säkert lika bra och är dessutom ofta billigare. Det sägs att båtvax klarar saltvatten och UV-ljus bättre än bilvax, men med tanke på att bilar körs på saltade vintervägar och står ute i solen lika mycket som en båt, även om vattnet visserligen reflekterar solens strålar mer än asfalt, och utan att bilen vaxas oftare, så får det nog ändå klassas som ett försäljningstrick. Varför skulle man förresten inte vilja ha det bästa på marknaden även till sin bil...!?!	Hink Svamp Rengöringsmedel Rubbing / Autosol Polish Vax Stålbörste Scotch-brite Bottenfärg Färgtråg Rollerhandtag Elementrulle	Båtkommittén
2.	Be scouterna att ta med sig trasor till mötet för vårrustningen. Trasorna ska vara rena och mjuka, vara utan sömmar och inte ha knappar eller blixtlås. - T-shirt-trasorna klipps små. De används till att lägga på de olika medlen med och till att gnugga bort smuts. Det är därför en fördel om det är små och tunna, så att de inte suger åt sig onödigt mycket polermedel, som då bara fastnar i trasan. - Collagetröj-trasorna kan klippas större. De används till att polera av det polish eller vax som har fått torka.	T-shirts Collagetröjor	Scoutavdelning
3.	Tvätta "vid behov" av båten med vatten, så att grövre löst sittande smuts avlägsnas. Rengöringsmedel kan användas för att minska ytspänningen eller få bort spilld olja. Båten bör inte blötas ned i onödan om den ska kunna poleras direkt efteråt. Bådens fribord behöver sällan tvättas på våren. Invändigt kan däremot durken behöva tvättas av inför sjösättningen.	Hink Svamp Rengöringsmedel.	Scoutavdelning
4.	Det finns universalmedel på marknaden som gör alltifrån rengöring till polering i ett		Det här är för

	enda moment, på samma sätt som vissa bilschampon. Man kan däremot fråga sig hur bra ett medel är i längden som både kan ta bort smuts och försegla ytan samtidigt.		tillfället ingenting för oss...!!!
5.	Rejält hårt sittande smuts eller gelcoat som har börjat krita kraftigt kan behöva tas bort med rubbing, men försök först med polish. Rubbing är ett slipmedel. Det är oftast en pasta, men förekommer även i flytande form, och finns i olika grovlekar. Ju mer man rubbar desto mer gods slipar man bort, så använd rubbing med förnuft. • En rubbing-trasa kan med fördel vara lite fuktig. Då suger den inte åt sig lika mycket rubbing. Det går således att rubba även om det regnar lite lätt. • Vartefter man rubbar kommer trasan att bli allt kletigare. Det är ett tecken på att rubbingen har fått med sig båtgoods och smuts. • Trasan kan sköljas ur med vatten om den blir för geggig. Alternativt kan den mättade pastan på båten sköljas bort med en svamp. Se bara till att rubbing inte rinner eller fastnar på en yta som inte ska rubbas, för färg kanske inte fäster på rubbing och vax kan försvinna eller mattas av rubbing.	Rubbing / Autosol Trasa modell T-shirt Använd inte en rubbing-trasa till annat än rubbing.	Scoutavdelning
6.	Polish är ett medel som löser smuts och används därför till att göra ren en yta innan vaxning. När man är färdig ska utan vara så ren och blank att man kan spegla sig i den. Om man inte lyckas med det kan man eventuellt behöva använda rubbing för att först slipa ned den igengrodda eller repiga ytan. Polish är normalt sett en något trögflytande vätska. • Använd en trasa av T-shirt till att lägga på och bearbeta polish med. En polish-trasa kan vara aningen fuktig. Då suger den inte åt sig lika mycket polish. Det går således att polera även om det skulle finnas vattendroppar på ytan. • Ta bara lite polish i trasan åt gången och arbeta med kraftfulla cirkelrörelser över en begränsad yta. Gnugga tills synlig smuts lossnar och ytan känns ren och glatt. • Låt ytan med polish torka. • Använd en trasa av collage-tröja till att polera av all torkad polish med kraftfulla cirkelrörelser. Skaka regelbundet ur trasan så att den inte blir för dammig, annars kletar den snart ihop och lämnar efter sig klumpar av polish på båten.	Polish eller Cleaner Trasa modell T-shirt Trasa modell collage-tröja Använd inte en polish-trasa till annat än polering. En torr och hyfsat ren collage-trasa kan emellertid användas till att polera av både polish och vax.	Scoutavdelning

	Man kan ofta behöva gå över en yta flera gånger innan den känns så färdig att man kan spegla sig i den. Att ytan är blank betyder däremot inte att den inte behöver vaxas.		
7.	Vax används till att försegla en tidigare rengjord yta med, så att dess finish bibehålls under hela säsongen. Om man ger sig på en smutsig yta med vaxet så kommer visserligen vaxet att lösa upp en del av smutsen, men det är inte vaxets huvudsakliga uppgift, så börja alltid med polish. Vax förekommer både i flytande och fast form, men vi använder oftast ett flytande. Undvik att vaxa i starkt solljus. Vaxet kan påverkas av solen så att ytan ser fet ut när man är klar, utan att det feta går att torka bort. - Använd en trasa av T-shirt till att lägga på vaxet med. (Vax i fast form läggs däremot på med en lätt fuktad svamp.) - Ta bara lite vax åt gången och arbeta ut det med cirkelrörelser över en begränsad yta så att hela ytan blir täckt av ett tunt lager. - Låt ytan med vax torka. - Använd en trasa av collage-tröja till att polera av allt torkat vax med kraftfulla cirkelrörelser. Skaka regelbundet ur trasan så att den inte blir för dammig, annars kletar den snart ihop och lämnar efter sig klumpar av vax på båten. - Man kan behöva gå över en yta flera gånger för att på så sätt bygga upp ett vaxlager som håller hela säsongen. Minst två lager rekommenderas.	Vax Trasa modell T-shirt Trasa modell collage-tröja Använd inte en vax-trasa till annat än vaxning. En torr och hyfsat ren collage-trasa kan emellertid användas till att polera av både polish och vax.	Scoutavdelning
8.	En båtbottnen målas för att förhindra att alger och havstulpaner sätter sig fast på botten. All form av påväxt ökar båtens motstånd i vattnet, jämfört med en idealiskt ren och slät botten. En båt med påväxt går märkbart långsammare och det går åt mer energi för att driva den framåt. - Innan botten målas avlägsnas all gammal påväxt. Det borde ha gjorts redan när båten togs upp på hösten, men när botten är blöt kan det ibland vara svårt att se om man har fått bort allt eller inte. Tvätta vid behov av botten med vatten och en grov scotch-brite. - Avlägsna all löst sittande färg med en stålborste.	Stålborste Scotch-brite	Scoutavdelning
9.	Det finns både hårda och mjuka bottenfärger. De hårda lämpar sig bäst för snabbgående motorbåtar och de mjuka, "blödande" och självpolerande färgerna för	Bottenfärg Färgtråg	Scoutavdelning

	de mer långsamtgående segelbåtarna. Tunnfilmsfärgerna brukar fungera bra i alla farter. De används ofta för racing, när man vill ha en slät yta med ett väldigt tunt färgskikt, men är å andra sidan ofta dyrare än andra färger. En nackdel med de självpolerande färgerna är att de ofta färgar av sig mer än de hårda färgerna. En bottenfärg kan appliceras antingen med pensel eller rulle, men rulle brukar vara att föredra eftersom det både går fortare och lättare ger ett bättre resultat. Som alltid när det handlar om målning så är det klokt att ha på sig kläder som inte tar skada av lite färg, för det går nästan inte att måla en båtbottnen utan att få färgstänk på sig. Handskar är också bra att ha, för med rulle så skvätter det gärna på händerna. • Håll upp lite färg åt gången i ett färgtråg. • Använd en liten elementroller och rulla på färgen så jämnt som möjligt. Det ska helst inte bli rinningar eller kanter efter rollern. Ta bara en begränsad yta åt gången, så att färgen inte hinner torka innan ytan har hunnit bli helt täckt, för annars blir färgen lätt porig och ytan därmed långsammare. • Torka genast bort färg som eventuellt har hamnat ovanför vattenlinjen. Om man vet med sig att det är svårt att måla vattenlinjen på fri hand så kan den med fördel tejpas. Annars brukar det räcka att hålla sig en mm ifrån för att det inte ska bli så mycket kladd på fel sida strecket. • Om färgen är vattenbaserad så är det lätt att tvätta ur rollern och göra rent verktygen när man är klar. Många färger är däremot gjorda med lacknafta som bas och då är det genast svårare att få rullen så ren att den går att återanvända, om man låter den torka för länge. Om den behöver användas snart igen kan den svepas in i en plastpåse, läggas svart, eller möjligen ställas i en burk vatten, så torkar den inte lika fort.	Rollerhandtag Elementrulle	
--	--	---------------------------------------	--

Checklista för vårens sjösättning

	Aktivitet	Materiel	Ansvarig
1.			